

רשות העתיקות

חינוך וקהילה | מידע שימושי | תצוגות ארכיאולוגיות | מבנה ארגוני | חנות | פרסומים | סרטים

צור קשר | אודותנו | עברית | English | العربية

מחקר חשף שלושה אריגים נדירים בני 2000 שנה אשר נצבעו בחילזון הארגמן (דצמבר 2013)

האריגים שאיתרה ד"ר נעמה סוקניק מרשות העתיקות, מייצגים את הצבעים היוקרתיים ביותר בעת העתיקה: התכלת, הארגמן ותולעת השני, המוזכרים במקורות היהודיים

צילום: קלרה עמית, באדיבות רשות העתיקות

עד היום נמצאו בישראל שני אריגים בלבד אשר נצבעו בארגמן האמיתי

האריגים שאיתרה ד"ר נעמה סוקניק מרשות העתיקות, מייצגים את הצבעים היוקרתיים ביותר בעת העתיקה: התכלת, הארגמן ותולעת השני, המוזכרים במקורות היהודיים במדבר יהודה, באזורי הנגב והערבה התגלו אלפי אריגים מהתקופה הרומית. עד כה התגלו מתוכם רק שניים שנצבעו ע"י חילזון הארגמן, וכעת, במסגרת מחקר של ד"ר נעמה סוקניק מרשות העתיקות, נחשפו שלושה אריגים נדירים נוספים, השייכים לפיסות אריגים יוקרתיים שייתכן ששימשו כפרטי לבוש בתקופה הרומית.

עבודת הדוקטורט של ד"ר נעמה סוקניק נעשתה בהנחייתם של פרופ' זהר עמר מהמחלקה ללימודי ארץ ישראל וארכיאולוגיה וד"ר דוד אילוז מהמחלקה למדעי החיים באוניברסיטת בר אילן. בחינת האריגים נעשתה ע"י ד"ר אורית שמיר, אוצרת הממצאים האורגניים ברשות העתיקות.

אריגים יוקרתיים אלה, ממערות ואדי מורבעאת השכונות דרומית לקומראן, נחשפו במסגרת מחקר שבדק את חומרי הצבע של 180 דגימות אריגים ממערות מדבר יהודה, בין אריגים רבים שמרביתם נצבעו בחומרים מן הצומח, נמצאו שני אריגים בגוון ארגמן-בורדו, שנצבעו בצביעה כפולה בעזרת שניים מהחומרים היקרים ביותר בעת העתיקה - ארגמן כהה קוצים וכנימה ארמנית.

אריג שלישי, עשוי צמר המעיד על כך שסיבי החוטים נצבעו בחשיפה לאור או בושלו לאחר צביעתם ומייצגים שימוש נוסף בחילזון הארגמן להשגת הגוון הכחול ויתכן כי לפנינו אריג תכלת שנעשה בטכניקה הדומה לעשיית התכלת שבציצית

מי אנחנו

חפירות ארכיאולוגיות

רישוי ובניה

מגילות מדבר יהודה

אספנים

כנסים וימי עיון

דוברות

מכרזים

ארכיון

צור קשר

אתרים נוספים

חדשות ארכיאולוגיות

עתיקות - המהדורה המקוונת

אתר הסקר הארכיאולוגי של ישראל

שימור אתרי עתיקות

הארכיון המדעי

הספרייה המקוונת של מגילות

מדבר יהודה ע"ש ליאון לוי

אגודת הידידים של רשות העתיקות

פסיפס לוד

הגן הארכיאולוגי בירושלים

אתר פרויקט יפו

חשיבותו של אריג זה גדולה, שכן כמעט שאין לו מקבילות בממצא הארכיאולוגי.

הצבעים נבדקו באמצעות מכשור אנליטי מתקדם לזיהוי חומרי צבע (HPLC) על ידי ד"ר סוקניק ובסיוע ד"ר אלכסנדר ורוואק.

בחנית האריגים אשר נעשתה ע"י ד"ר אורית שמיר מרשות העתיקות, הצביעה על כך ששני אריגי הארגמן, נטוו באופן יחודי בטווה שאופיינית לאריגי יבוא, ומאידך האריג הכחול נעשה בטווה האופיינית לאריגים המקומיים.

מבין כל הצבענים שהיו בשימוש, הארגמן נחשב לצבען היוקרתי למן התקופות הקדומות, אך דומה שבתקופה ההלניסטית-רומית האהדה הציבורית אליו הגיעה לשיאה. אריגים הצבענים בארגמן העידו על יוקרתו של הבגד ועל מעמדו החברתי של בעליו.

היו תקופות בהן לבוש הארגמן נאסר על ההמון והותר לקיסר ולמשפחתו בלבד. מהלכים אלו רק הגבירו את הפופולאריות של צבע הארגמן שמחירו נסק והיה זהה למחירו של הזהב.

קשה לדעת בוודאות כיצד התגלגלו אריגים יוקרתיים למערות מורבעאת. יתכן כי אריגים אלה היו חלק מרכושם של אותם פליטים יהודים מתקופת מרד בר-כוכבא ומייצגות את מצבם הכלכלי הטוב עוד לפני פרוץ המרד.

אפשרות אחרת היא כי הן היו חלק מרכושם של יחידה צבאית רומית קטנה שעל-פי הממצאים התמקמה במערות מורבעאת לאחר מרד בר-כוכבא. יתכן כי אותם חיילים הביאו חלק מרכושם מחוץ לגבולות הארץ, וחלקו האחר רכשו במהלך שירותם בארץ מהאולוסיה המקומית היהודית.

שלושת האריגים שופכים אור על מערות מורבעאת ומייצגים את הצבעים היוקרתיים ביותר בעת העתיקה: התכלת, הארגמן ותולעת שני.

מאמרים נוספים ...

- **מחקר חשף שלושה אריגים נדירים בני 2000 שנה אשר נצבעו בחילזון הארגמן (דצמבר 2013)**
- מלכה כנופיית מחפשי זהב בתל אשדוד (דצמבר 2013)
- שרידי אחוזת אמידים בת כ-900 שנה ובגנה מזרקה, נחשפו בחפירות של רשות העתיקות ברמלה (דצמבר 2013)
- לראשונה: מבנה מהתקופה החשמונאית התגלה בחפירות ארכיאולוגיות של רשות העתיקות בעיר דוד שבגן לאומי סובב חומות ירושלים (דצמבר 2013)
- החפירה הגדולה של רשות העתיקות בשפלת יהודה לפני הרחבת כביש 38 ע"י חברת "נתיבי ישראל", מספקת הצצה מרתקת לאלפי שנות התפתחות אנושית (נובמבר 2013)
- שודד עתיקות נתפס "על חם" בשעה שעסק בחפירות באתרים ארכיאולוגיים באגן נחל שורק שבלב הרי ירושלים (נובמבר 2013)
- כתב קללה עתיק מלפני 1700 שנה התגלה בחפירות רשות העתיקות בעיר דוד (אוקטובר 2013)
- כל המרווה – הרי זה מסובך (אוקטובר 2013)
- ישראל בברלין: פסיפס לוד מוצג בתערוכה מרהיבה ב- altes museum (אוקטובר 2013)

לארכיון

חינוך וקהילה | מידע שימושי | תצוגות ארכיאולוגיות | מבנה ארגוני | חנות | פרסומים | סרטים | צור קשר | אודותנו

עתיקות - המהדורה המקוונת | אתר הסקר הארכיאולוגי של ישראל | חדשות ארכיאולוגיות | הארכיון המדעי | הגן הארכיאולוגי בירושלים | פסיפס לוד | הספרייה המקוונת של מגילות מדבר יהודה ע"ש ליאון לוי | אגודת הידידים של רשות העתיקות | שימור אתרי עתיקות | אתר פרוייקט יפו